

Kursplan

för kurs på grundnivå

De nordiska språken i tid och rum

The Scandinavian Languages in Time and Space

30.0 Högskolepoäng

30.0 ECTS credits

Kurskod:	NS2004
Gäller från:	HT 2008
Fastställt:	2007-03-21
Ändrad:	2008-05-14
Institution	Institutionen för svenska och flerspråkighet
Ämne	Nordiska språk

Beslut

Denna kursplan är fastställd av styrelsen vid Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet, 2007-03-21, och reviderad 2008-05-14.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Vikingatidens och medeltidens texter, 20 poäng/30 högskolepoäng eller Grundkurs i nordiska språk med historisk inriktning, 20 poäng.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
FOR1	Fornisländska I	6
PROS	Proseminarier	6
RUN1	Runologi I	6
SPFÖ	Språkförändring	6
TETO	Textläsning och texttolkning	6

Kursens innehåll

Kursen innehåller studier av äldre östnordiska och västnordiska texter och nordisk (företrädesvis svensk) språkhistoria. Kursen är användbar för arkivarier, arkeologer och historiker med olika inriktningar.

Kursen består av följande delkurser:

Delkurs 1: Runologi I, 6 hp

Delkursen omfattar studier av runorna som skrift (bl.a. förhållandet mellan skrift och ljud, dvs. ortografi och fonologi) och av företrädesvis nordiska runinskrifter. Inom delkursen betonas inskrifternas egenskaper som texter och som källor för språkhistorien. Delkursen orienterar även om runinskrifterna som källor för konvetenskap, arkeologi och olika historiska discipliner.

Delkurs 2: Fornisländska I, 6 hp

Delkursen innehåller en introduktion till det fornvästnordiska språket samt lingvistiska och filologiska studier av fornvästnordiska (företrädesvis fornisländska) texter. För att kunna läsa och förstå texterna och för att samla faktaunderlag för diskussioner om texterna lär studenterna sig grunderna i det fornvästnordiska språksystemet och ett basordförråd samt att utnyttja dels relevanta ordböcker och grammatiska/språkhistoriska beskrivningar, dels översikter från olika historiska discipliner. Delkursen

innehåller även studier av nordisk litteraturhistoria.

Delkurs 3: Textläsning och texttolkning, 6 hp

Delkursen innehåller träning i handskriftsläsning och tolkning av texter från svensk medeltid och äldre nysvensk tid. I delkursen studeras äldre handstilar samt skriftens och skrivdonens utveckling i Norden. Vidare presenteras och används hjälpmedel för datering och bestämning av proveniens. Med utgångspunkt i olika textutgåvor diskuteras principer för edition av äldre text.

Delkurs 4: Språkförändring, 6 hp

Delkursen innehåller en översikt av språkförändring från folkvandringstid till nutid samt av olika teoretiska synsätt på språkförändring. Förändringarna studeras med hänsyn till de språkliga nivåerna (fonologi, morfologi, lexikon och syntax) samt orsakerna till språkförändring.

Delkurs 5: Proseminarier, 6 hp

Delkursen omfattar författande och försvar av en kortare vetenskaplig uppsats samt aktivt deltagande i seminarier. Delkursen tränar vetenskapligt arbetsätt. Till grund för detta ligger det teoretiska innehållet i grundkursens och fortsättningskursens delkurser. Uppsatsämnet väljs i samråd med examinator.

Förväntade studieresultat

Kursens mål är att studenterna ska kunna

- läsa och tolka normaliserade och onormaliserade texter från östnordiskt och västnordiskt område
- diskutera texternas värde för kunskap om språkliga och samhällsliga fenomen
- använda relevanta hjälpmedel för edition och översättning av texter
- identifiera och redogöra för de viktigaste utvecklingslinjerna i nordisk språkhistoria
- översiktligt redogöra för olika teorier om språkförändring
- genomföra en mindre, språkvetenskaplig undersökning.

Undervisning

Undervisningen ges i mån av resurser. Beslut om undervisningens närmare uppläggning för de olika delkurserna och om den undervisning som ska vara obligatorisk fattas av institutionsstyrelsen.

Kunskapskontroll och examination

a. Beslut om kunskapskontrollens närmare utformning fattas av institutionsstyrelsen.

b. Betygssättning sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

- A = Utmärkt
- B = Mycket bra
- C = Bra
- D = Tillfredsställande
- E = Tillräckligt
- Fx = Otillräckligt
- F = Helt otillräckligt

c. Kursens betygskriterier delas ut vid kursstart.

d. För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyg E på samtliga delkurser.

e. Vid underkännande gäller att studerande som fått betyget F eller Fx på ett prov har rätt att genomgå fyra ytterligare prov så länge kursen ges. Studerande som fått lägst betyget E på prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Studerande som fått betyget F eller Fx på prov två gånger av en och samma examinator har rätt att få en annan examinator utsedd för att bestämma betyg på provet, om inte särskilda skäl talar emot det. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

Övergångsbestämmelser

När kursen inte längre ges eller kursinnehållet väsentligen ändrats, har studenten rätt att en gång per termin under en treterminsperiod examineras enligt denna kursplan. Dock gäller fortfarande begränsningarna enligt e ovan. För överensstämmelser med det tidigare kurssystemet hänvisas till institutionens studievägledare.

Begränsningar

Kursen får inte tillgodoräknas i examen samtidigt med sådan inom eller utom landet genomgången och godkänd kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i kursen.

Kurslitteratur

Med reservation för ev. ändringar p.g.a. utgången litteratur e.d.

Delkurs 1: Runologi I, 6 hp

Andersson, Thorsten. 1971. Högbystenens runinskrift. I: Festskrift till professor Olav Ahlbäck. Studier i nordisk filologi 58. Helsingfors. S. 17-48. (Stencil, säljs på institutionen.)

Barnes, Michael P. 1994. On types of argumentation in runic studies. I: James E. Knirk (ed.) Proceedings of the Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions. Grindaheim, Norway, 8-12 August 1990. (Runrön 9.) Uppsala. S. 11-29. (Stencil, säljs på institutionen.)

Brink, Stefan. 1996. Forsaringen - Nordens äldsta lagbud. I: Beretning fra femtende tværfaglige vikingesymposium. Højbjerg. S. 27-55. (Stencil, säljs på institutionen.)

Düwel, Klaus. 2001. Runenkunde. Dritte Auflage. Sammlung Metzler, Band 72. Stuttgart. (Ny upplaga)

Gräslund, Anne-Sofie. 1998. Ornamentiken som dateringsgrund för Upplands runstenar. I: Audun Dybdahl & Jan Ragnar Hagland (red). Innskrifter og datering / Dating Inscriptions. (Senter for middelalderstudier, Skrifter 8.) Trondheim: Tapir, 1998. S. 73-91. (Stencil, säljs på institutionen.) eller [i 2002 Runstensstudier. Institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala]

Jansson, Sven B.F. 1987. Runes in Sweden. Gidlunds, Stockholm.

Lagman, Svante. 1989. Till försvar för runristarnas ortografi. I: Projektet De vikingatida runinskrifternas kronologi. En presentation och några forskningsresultat. (Runrön 1.) Uppsala. S. 27-37. (Stencil, säljs på institutionen.)

Liestøl, Aslak. 1963. Runer frå Bryggen. Særtrykk av Viking 1963. Bergen 1964.

Nielsen, Michael Lerche. 1997. Omkring Harby-stenens personnavne, tolkning og datering. I: Blandade runstudier 2. (Runrön 11.) Uppsala. S. 59-82. (Stencil, säljs på institutionen.)

Palm, Rune. 1992. Runor och regionalitet. (Runrön 7.) S. 15-41. (Stencil, säljs på institutionen.)

Peterson, Lena, 1991: »Gera bro fyrir sial». En semantisk studie över en runstensfras. I: Heidersskrift til Nils Hallan på 65-årsdagen. 13 desember 1991. Oslo. S. 341-351. (Stencil, säljs på institutionen.)

Santesson, Lillemor. 1989. En blekingsk blotinskrift. I: Fornvännen. S. 221-229. (Stencil, säljs på institutionen.)

Stoklund, Marie. 1985. De nye runefynd fra Illerup ådal og en nyfundet runeindskrift fra Vimose. I: Danske Studier. S. 5-24. (Stencil, säljs på institutionen.)

Svärdström, Elisabeth. 1972. Svensk medeltidsrunologi. I: Rig. S. 77-97. (Stencil, säljs på institutionen.)

Wessén, Elias. 1957. Om vikingatidens runor. Filologiskt arkiv 6, KVHAA, Stockholm. (Stencil, säljs på institutionen.)

Wessén, Elias. 1969. Från Rök till Forsa. Om runornas historia under vikingatiden. Filologiskt arkiv 14, KVHAA, Stockholm. (Stencil, säljs på institutionen.)

Ett 30-tal runinskrifter från urnordisk tid och vikingatid, valda i samråd med examinator och studerande, i de olika urkundspublikationerna.

Delkurs 2: Fornisländska I, 6 hp

Barnes, Michael. 1999. A New Introduction to Old Norse. London: Viking Society for Northern Research, University College. [eller: Iversen, R. 1994: Norrøn Grammatik. Oslo: Tano.]

Elmevik, Lennart. 1968. Glömskans häger. Till tolkningen av en Hávamálstrof. I: Scripta Islandica 19. S. 39-45. (Stencil, säljs på institutionen.)

Fidjestøl, Bjarne. 1983. Hrafnkels saga etter 40 års granskning. I: Maal og Minne. S. 1-7. (Stencil, säljs på institutionen.)

Helgason, Jón. 1974. Indledning. I: J. Helgason (utg.), Hrafnkels saga Freysgoða. Oslo: Dreyers forlag, Stockholm: Läromedelsförlagen & Köpenhamn: Ejnar Munksgaard. S. V-XII.

Johansson, Karl G. 1996. Hávamál strof 13. Ett inlägg i diskussionen kring Ómínnis hegri. I: Arkiv för nordisk filologi 111. S. 45-56. (Stencil, säljs på institutionen.)

Palm, Rune. 1997. Fornisländsk poesi 1. Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet. (Kompendium, säljs på institutionen.)

Palm, Rune. 2004. Vår gren av språkträdet. I: R. Palm, Vikingarnas språk. Stockholm: Norstedts. S. 309-402.

Szokody, Oliver. 2002. Old Nordic types of texts I: Old Icelandic and Old Norwegian. I: O. Bandle et al. (red.), The Nordic Languages. An international handbook of the history of the North Germanic languages. (Vol. I). Berlin / New York: De Gruyter. S. 981-989. (Stencil, säljs på institutionen.)

Wessén, Elias. 1992. Fornisländsk grammatik. (NNS, Nytryck i nordiska språk och svenska 8.) (Säljs på institutionen.)

Wessén, Elias. 1992. De nordiska språken. (NNS, Nytryck i nordiska språk och svenska 9.) (Säljs på institutionen.)

Isländsk prosa i översättning om ca 100 sidor enligt lärarens anvisningar.

Arbetshäfte. Fornisländsk prosa. Texthäfte med utdrag ur bl.a. Ynglingasaga, Íslendingabók, Gylfaginning, Hrafnkels saga, Strengleikar. (Kompendium, säljs på institutionen.)

Artiklar om ca 50 sidor tillkommer enligt lärarens anvisningar.

Delkurs 3: Textläsning och texttolkning, 6 hp

Carlquist, Jonas. 1997. Birgittauppenbarelserna i Cod. Holm. A 54 - deras användning och deras ställning i texttraditionen. I: Patrik Åström (red.) Studier i svensk språkhistoria 4. Stockholm: Institutionen för nordiska språk. MINS 44.

Carlquist, Jonas. 2001. Handskriften som historiskt vittne. Stockholm: Sällskapet Runica & Mediaevalia.

Haugen, Odd Einar. 2000. Fem argument mot filologien. I: Den fornnordiska texten i filologisk och litteraturvetenskaplig belysning. Gothenburg Old Norse Studies 2. Göteborg. S. 17-26.

Helenius-Öberg, Eva. 1995. Danz ok leker ok fager ord. Kring musikterminologi i fornsvensk tradition. I: Patrik Åström (red.) Dans och lek och fagra ord. En syndares omvändelse. Den helige Olafs historia. Tre uppsatser om fornsvenska. Stockholm: Institutionen för nordiska språk.

Holm, Gösta. 1972. Carl Johan Schlyter and textual scholarship. I: Saga och Sed. Kungl. Gustav Adolfs akademis årsbok. S. 48-80.

Kalinke, Marianne. 1994. Mariu saga og Önnu. I: Arkiv för nordisk filologi 109. Lund. S. 43-99.

Svensson, Lars. 1974. Nordisk paleografi. Handbok med transkriberade skriftprov. Lund

Söderberg, Barbro & Larsson, Inger. 1993. Nordisk medeltidsliteracy i ett diglossiskt och digrafiskt perspektiv. Stockholm. MINS 39.

Wiktorsson, Per-Axel. 1985. En laghandskrift från 1400-talet och dess tillkomst. I: Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen 72. S. 33-41.

Wollin, Lars. 1992. Herr abboten och hans bröder. Ett censurfall i Vadstena - med filologiska implikationer, I: Språk & stil 2. Uppsala. S. 113-146.

Öberg, Jan. 1970. Editionsregler för Svenskt Diplomatarium 1371-1400. I: Svenskt diplomatarium X:1. Stockholm: Kungl. vitterhets historie och antikvitetsakademien. S. I-XII.

Delkurs 4: Språkförändring, 6 hp

Crowley, Terry. 1997. An Introduction to Historical Linguistics. Auckland: Oxford University Press.

Edlund, Lars-Erik & Hene, Birgitta. 1992. Lånord i svenskan. Om språkförändringar i tid och rum. Wiken.

Garlén, Claes. 1996. Om ord man inte kan stava till. I: Språket lever! Festskrift till Margareta Westman den 27 mars 1996. Stockholm: Svenska språknämnden. S. 59-70.

Gellerstam, Martin. 1994. Ordförrådets härledning. I: Arv och lån i svenskan. Sju uppsatser om ordförrådet i kulturströmmarnas perspektiv. Utgivna av Svenska Akademien. Stockholm. S. 1-12. (Stencil, säljs på institutionen.)

Moberg, Lena. 1994. Svenskt och tyskt. I: Arv och lån i svenskan. Sju uppsatser om ordförrådet i kulturströmmarnas perspektiv. Utgivna av Svenska Akademien. S. 39-50. (Stencil, säljs på institutionen.)

Pettersson, Gertrud. 1988: Bisatsledföljden i svenskan eller varifrån kommer BIFF-regeln? I: Arkiv för nordisk filologi 103. S. 157-180.

Ralph, Bo. 2000. Vanans makt i svensk språkhistoriebeskrivning. I: Studier i svensk språkhistoria 5. Umeå. S. 360-379. (Stencil, säljs på institutionen.)

Reinhammar, Maj. 1993. Levande språkhistoria. I: Studier i svensk språkhistoria 3. Uppsala. S. 183-191. (Stencil, säljs på institutionen.)

Riad, Tomas. 1999. Stöten som aldrig blev av. I: Folkmålsstudier 39. S. 319-344.

Teleman, Ulf. 1995. Historien och språkhistorien. I: Allén, S. m.fl. (utg.), Svenskans beskrivning 15. Göteborg. S. 64-91. (Stencil, säljs på institutionen.)

Wessén, Elias. 1992 (nytryck). De nordiska språken. (NNS 9, Nytryck i nordiska språk och svenska 9). Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet. (Säljs på institutionen.)

Wijk-Andersson, Elsie. 1997. Om svagt preteritumsuffix. I: Studier i svensk språkhistoria 4. Stockholm. S. 197-206. (Stencil, säljs på institutionen.)